

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Τροποποίηση, αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή Βουλευτών»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Α. Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο

Με αυτήν την πρότασή μας για τον νέο εκλογικό νόμο, υλοποιούνται με συνέπεια όσα - από τις αρχές του 1988 - είχε διακηρύξει ο Πρωθυπουργός της χώρας Ανδρέας Παπανδρέου, οι απαραίτητες αρχές και χαρακτηριστικά, που οφείλουν να διέπουν το νέο εκλογικό σύστημα της χώρας:

Να στηρίζεται στις αρχές της απλής αναλογικής, να είναι δίκαιος και αναλογικότερος του ισχύοντος εκλογικού νόμου και να διασφαλίζει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Την ισοδυναμία της ψήφου για όλους τους πολίτες σ' όλη την επικράτεια.

- Την κατάργηση κάθε περιορισμού για συμμετοχή των κομμάτων σ' όλες τις κατανομές.

- Την καλύτερη δυνατή αναλογία μεταξύ ψήφων και εδρών για τα κόμματα, σε σχέση με το παρελθόν.

Με την πρότασή μας, κατοχυρώνουμε τις παραπάνω αρχές και χαρακτηριστικά. Επιπλέον αναγνωρίζοντας τη σημασία του εκλογικού συστήματος τόσο για τη λειτουργία του ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ, όσο και για την εξέλιξη του ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ στη χώρα μας, επιδιώκεται ένα αποφασιστικό βήμα, δημοκρατικού εκσυγχρονισμού σχετικά με την ενοποίηση και απλοποίηση διαδικασιών, μεθόδων και ρυθμίσεων που εφαρμόζει μέχρι σήμερα η εκλογική νομοθεσία.

Στην πρόταση αυτήν, η Κυβέρνηση προχώρησε με δική της ευθύνη, μια που τα περισσότερα κόμματα της Βουλής δεν ανταποκρίθηκαν στην πρότασή της, για ουσιαστικό διάλογο και συνεργασία, στη φάση κατάρτισης του σχετικού σχεδίου νόμου.

Το Π.Α.Σ.Ο.Κ., μετά την ανάληψη της κυβερνητικής ευθύνης, προχώρησε σε σειρά νομοθετικών πρωτοβουλιών θεσμικού χαρακτήρα, αλλάζοντας εκ βάθρων την εκλογική νομοθεσία. Καθιέρωση δικαιώματος ψήφου στα 18 χρόνια (νόμος 1224/1981), κατάργηση του σταυρού προτίμησης (νόμος 1303/1982), χρηματοδότηση των κομμάτων (νόμος 1443/1984), εξασφάλιση της δυνατότητας να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στις ευρωεκλογές οι μετανάστες, οι φοιτητές του εξωτερικού και οι ναυτικοί (νόμος 1427/1984), καθορισμός του τρόπου προβολής των πολιτικών κομμάτων κατά τις προεκλογικές περιόδους (νόμος 1491/1984).

Με το σύστημα του 1985 έγινε η απαρχή για τη δημιουργία θετικής πολιτικής παράδοσης και στη χώρα μας με την προσπάθεια καθιέρωσης ενός πάγιου εκλογικού συστήματος. Η σαφώς αναλογικότερη, από κάθε άλλο εκλογικό σύστημα του παρελθόντος, εκπροσώπηση των υπαρκτών πολιτικών δυνάμεων στη Βουλή, η οποία επιτεύχθηκε με τη δυνατότητα συμμετοχής τόσο στη δεύτερη και στην τρίτη κατανομή, όσο και στην κατανομή των εδρών επικράτειας όλων ανεξαιρέτως των κομμάτων και των συνασπισμών και τη συνακόλουθη κατάργηση για πρώτη φορά όλων των υφιστάμενων περιορισμών, συνδυάστηκε με την αρχή της δυνατότητας σχηματισμού βιώσιμης Κυβέρνησης.

Πολλά είναι τα εκλογικά συστήματα, τα οποία έχουν κατά καιρούς επινοηθεί, αλλά και εφαρμοσθεί στα διάφορα Κράτη. Κατά βάση όμως τα συστήματα αυτά είναι δυνατό να ενταχθούν σε δύο ομάδες, τα πλειοψηφικά και τα αναλογικά. Στη διεθνή θεωρία και πράξη το εκλογικό σύστημα της αναλογικής αντιπροσώπευσης έχει πάρει πολλές παραλλαγές. Η «απλή αναλογική» και η «ενισχυμένη αναλογική» είναι δύο από τις παραλλαγές αυτές, οι οποίες είναι ελληνικής επινοήσεως και έχουν ιστορικά διαμορφωμένο περιεχόμενο στη χώρα μας.

Ειδικότερα με τον όρο «απλή αναλογική» υπονοείται το σύστημα

που εφαρμόστηκε όχι ομοιόμορφα αλλά με παραλλαγές στις εκλογές των ετών 1926, 1932, 1936, 1946 και 1950. Στις εκλογές αυτές δεν εκπροσωπήθηκαν όλες οι μειοψηφίες, γιατί όσο και αν απεκαλείτο «απλή» η αναλογική εκείνη, περιείχε ως φραγμό συμμετοχής στη δεύτερη κατανομή, τη λήψη του 10% των ψήφων της δευτεροβάθμιας (μείζονος) εκλογικής περιφέρειας ή μιας τουλάχιστο βουλευτικής έδρας. Επίσης είναι γεγονός ότι η εκπροσώπηση των μειοψηφιών δεν ήταν ανάλογη της εκλογικής τους δύναμης.

Οι 56 εκλογικές περιφέρειες αποτελούν ένα σταθερό, παραδοσιακό, κοινά αποδεκτό στοιχείο της πολιτικής και εκλογικής ζωής του τόπου. Με δεδομένο το στοιχείο αυτό καθίσταται ανεφάρμοστο οποιοδήποτε εκλογικό σύστημα κατανέμει τις εκλογικές έδρες από την αρχή μέχρι το τέλος με βάση τη συνολική δύναμη των κομμάτων στην επικράτεια, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη δύναμη των κομμάτων στις επί μέρους εκλογικές περιφέρειες, από τις οποίες και αναδεικνύονται όλοι οι βουλευτές, πλην των βουλευτών επικρατειας.

Οι εμπειρίες και οι γνώσεις αυτές οδήγησαν την Κυβέρνηση στην κατάθεση του νέου εκλογικού σχεδίου νόμου, το οποίο μεταφέρει τις αρχές της «απλής αναλογικής» στα δεδομένα μιας χώρας με τη συγκεκριμένη διοικητική διαίρεση και το οποίο, με βάση τα γενικά και ειδικά χαρακτηριστικά του, φιλοδοξεί να καταστεί το πάγιο ελληνικό εκλογικό σύστημα.

Β. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Πληρούται η αρχή της ισότητας και ισοδυναμίας της ψήφου, η από κάθε άποψη επομένως ισότιμη συμμετοχή όλων των πολιτών στην άσκηση των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του εκλογικού σώματος, και συνακόλουθα η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας ως θεμελιώδης αρχή και οργανωτική βάση του δημοκρατικού πολιτεύματος, δηλαδή οι συνταγματικές εκείνες αρχές που δεσμεύουν τον κοινό νομοθέτη, όταν επεξεργάζεται και ψηφίζει τον εκλογικό νόμο.

2. Προωθείται, σε σύγκριση με το παρελθόν, η καλύτερη δυνατή αναλογία μεταξύ του ποσοστού ψήφων που συγκεντρώνει ένα κόμμα ή ένας συνασπισμός κομμάτων και του αριθμού των εδρών που καταλαμβάνει στο Κοινοβούλιο.

3. Καταργεί κάθε περιορισμό ή όρο για τη συμμετοχή των κομμάτων ή των συνασπισμών στη Β' κατανομή.

4. Καταργείται η τρίτη κατανομή, στο επίπεδο της επικράτειας για λόγο απλοποίησης της διαδικασίας διαδοχικών κατανομών σε διαφορετικά επίπεδα. Έτσι καταργούνται και οι εμφανείς αδικίες και αλχημείες που υποχρεωτικά προέκυπταν από την περιπλόκητη των ψήφων μιας περιφέρειας ανά την Ελλάδα, στα προηγούμενα εκλογικά συστήματα.

5. Αξιοποιεί στη Β' κατανομή μόνο τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα των κομμάτων από την Α' κατανομή και όχι το σύνολο των ψήφων, όπως συνέβαινε στο παρελθόν.

6. Υλοποιεί με συνέπεια την αρχή της αναλογικής αντιπροσώπευσης και διασφαλίζει τη δυνατότητα κοινοβουλευτικής έκφρασης όλων των υπαρκτών πολιτικών ρευμάτων και τάσεων στο εκλογικό σώμα, εφ' όσον η απήχησή τους μετράται με ένα ΜΙΝΙΜΟΥΜ εκλογικού ποσοστού σε ολόκληρη την επικράτεια.

Γ. ΕΙΔΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1. Η χώρα διαιρείται σε 56 ελάσσονες εκλογικές περιφέρειες, οι οποίες ανταποκρίνονται στη διοικητική διαίρεσή της κατά νομούς, εκτός από αυτούς της Αττικής και της Θεσσαλονίκης - με αυτόν τον τρόπο διατηρείται η παραδοσιακή πλέον για τις εκλογικές διαδικασίες στη χώρα μας ελάσσων εκλογική περιφέρεια, δηλαδή ο νομός - και σε 13 μείζονες εκλογικές περιφέρειες, οι οποίες αντικαθιστούν τις εννέα λεγόμενες εφετειακές περιφέρειες που ήταν τελείως τυχαίες και έτσι ανταποκρίνονται στην πρόσφατη διαίρεση σε περιφέρειες.

Δημιουργείται επομένως πλήρης αντιστοιχία ανάμεσα στην ε-

κλογική και διοικητική διαίρεση της χώρας. Έτσι στο πρώτο επίπεδο υπάρχει ο νομός, στο δεύτερο επίπεδο θα ισχύσει η σημερινή διοικητική περιφέρεια και στο τρίτο επίπεδο ο εθνικός χώρος, η επικράτεια.

2. Παραμένει σε τριακόσιους (300) ο συνολικός αριθμός των βουλευτών όλης της χώρας, σύμφωνα με το άρθρο 51 παρ. 1 του Συντάγματος.

3. Δώδεκα (12) από αυτούς εκλέγονται ενιαία σε ολόκληρη την επικράτεια ως βουλευτές επικρατείας σύμφωνα με το άρθρο 54 παρ. 3 του Συντάγματος. Το ψηφοδέλτιο των βουλευτών επικρατείας έχει δημιουργήσει ήδη θετική παράδοση στην κοινοβουλευτική ζωή του τόπου, γι' αυτό και το σχέδιο νόμου προβλέπει τη διατήρησή του. Οι δώδεκα βουλευτές Επικρατείας εκλέγονται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σχετική διάταξη του Π.Δ. 152/1985.

4. Οι υπόλοιπες διακόσιες ογδόντα οκτώ (288) έδρες ορίζονται στις ελάσσονες εκλογικές περιφέρειες, δηλαδή στους νομούς, σύμφωνα με τη διαδικασία την προβλεπόμενη από το άρθρο 54 παρ. 2 του Συντάγματος.

5. Γίνεται ένα πρώτο ουσιαστικό βήμα ώστε να αποκτήσει και πολιτική υπόσταση η νέα διαίρεση της χώρας σε δεκατρείς (13) διοικητικές περιφέρειες.

6. Οι έδρες των εκλογικών περιφερειών (νομών), οι οποίες εκλέγουν ένα βουλευτή, παραχωρούνται στους συνδυασμούς και στους μεμονωμένους υποψηφίους από την πρώτη κατανομή. Με αυτόν τον τρόπο διατηρείται η ισχύουσα κοινοβουλευτική εκπροσώπηση νομών με μικρό νόμιμο πληθυσμό.

7. Οι έδρες των εκλογικών περιφερειών (νομών) που δεν διατίθενται στην πρώτη κατανομή κατανέμονται στους συνδυασμούς των κομμάτων και των συνασπισμών με βάση τις δεκατρείς (13) μεζόνες εκλογικές περιφέρειες. Για την κατανομή των εδρών μεταξύ των συνδυασμών των κομμάτων και των συνασπισμών στις μεζόνες εκλογικές περιφέρειες λαμβάνονται υπόψη μόνο τα αξιοσημείωτα υπόλοιπα και όχι το σύνολο των ψήφων. Παράλληλα παρέχεται η δυνατότητα εκπροσώπησης στη Βουλή των κομμάτων που έχουν λάβει ένα μικρό ποσοστό ψήφων σε πανελλαδική κλίμακα. Έτσι, εξασφαλίζεται η πολυφωνία και η εκπροσώπηση όλων των τάσεων στη Βουλή και ενισχύεται ο αναλογικός χαρακτήρας του θεσπιζόμενου εκλογικού συστήματος.

8. Το Π.Α.Σ.Ο.Κ. εξακολουθεί να πιστεύει ότι τα κύρια χαρακτηριστικά της κοιμματικής λίστας υποψηφίων, όπως περιγράφονται στην εισγητική έκθεση του νόμου 1303/1982 για «την κατάργηση του σταυρού προτίμησης «υπέρ των υποψηφίων βουλευτών» κ.λπ.» έχουν τη δυνατότητα να αμβλύνουν σημαντικά τα πάγια αρνητικά φαινόμενα της ελληνικής πολιτικής ζωής. Η εισαγωγή όμως του θεσμού της δεσμευμένης λίστας δε συνδυάστηκε με διεύρυνση των δημοκρατικών διαδικασιών στην εσωτερική οργάνωση και λειτουργία των κομμάτων, ώστε να καταστούν έγκυρες και αξιόπιστες οι επιλογές τους ως προς τα πρόσωπα των υποψηφίων βουλευτών και τη σειρά παρουσίας τους στο κοιμματικό ψηφοδέλτιο. Γι' αυτό η Κυβέρνηση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. ανταποκρινόμενη και στην καθολική απαίτηση του εκλογικού σώματος επαναφέρει με το παρόν σχέδιο εκλογικού νόμου, καθ' ολοκληρία το σταυρό προτίμησης. Η Κυβέρνηση του Π.Α.Σ.Ο.Κ. πιστεύει παράλληλα ότι μελλοντικά ενεργότερη οργανική συμμετοχή των πολιτών στα πολιτικά κόμματα και συνακόλουθη βελτίωση των δημοκρατικών δομών οργάνωσης όλων των πολιτικών κομμάτων θα επιτρέψουν στον εκλογικό νομοθέτη να επαναθεσπίσει τη δεσμευμένη κοιμματική λίστα υποψηφίων βουλευτών.

Δ. ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Ειδικότερα οι διατάξεις του νομοσχεδίου περιλαμβάνουν τις ακόλουθες, κατ' άρθρο, ρυθμίσεις:

Με το άρθρο 1 αντικαθίσταται πρωτίστως η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 152/1985, που αφορά το συνολικό αριθμό των βουλευτών για όλη την Επικράτεια, το πού και πώς αυτοί εκλέγονται και πού παραμένουν όπως έχουν, δηλαδή 288 στις εκλογικές περιφέρειες, στις οποίες οι ισάριθμες έδρες κατανέμονται

σύμφωνα με τα ισχύοντα και 12 στο επίπεδο της επικρατείας, προκειμένου να προσαρμοστεί ο τρόπος ανάδειξης των βουλευτών των εκλογικών περιφερειών (νομών) με τις υπόλοιπες διατάξεις του νομοσχεδίου, οι οποίες προβλέπουν την ανάδειξή τους χωρίς τη σειρά κοιμματικής λίστας, αλλά με τη σειρά των ψήφων (σταυρού) προτίμησης.

Στη συνέχεια, με το ίδιο άρθρο αντικαθίστανται (προσαρμόζονται) και συμπληρώνονται για τον ίδιο παραπάνω λόγο ορισμένες άλλες σχετικές διατάξεις του ίδιου Π.Δ. 152/1985 και ειδικότερα:

α) Με συμπληρωματική διάταξη στην παράγραφο 2 του άρθρου 32, παρέχεται η δυνατότητα σε αρχηγούς ή προέδρους κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων για υποβολή ή αποδοχή υποψηφιότητας σε δύο εκλογικές περιφέρειες. Τέτοια δυνατότητα ίσχυσε παλαιότερα στην Ελλάδα μέχρι το 1950, απεριορίστως αριθμού περιφερειών για όλους τους υποψηφίους και περιοριστικά μέχρι δύο περιφέρειες στις εκλογές του 1951 (ν. 1878/1951, άρθρο 4, παρ.2).

β) Στο άρθρο 34, που αφορά την κατάρτιση των συνδυασμών, συμπληρώνεται η παράγραφος 3 με τις απαραίτητες ρυθμίσεις αναφορικά με τη διπλή, όπως προαναφέρθηκε, υποψηφιότητα των αρχηγών κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων και αντικαθίστανται οι παράγραφοι 4 και 6 αυτού. Πέρα από τις αναγκαίες τυπικές προσαρμογές, με τις νέες διατάξεις στην παράγραφο 6 αυτού, η προσαύξηση του αριθμού των υποψηφίων των συνδυασμών κατά έναν υποψήφιο, που τώρα ισχύει μόνο για τις μονοεδρικές και διεδρικές περιφέρειες, επεκτείνεται μέχρι και τις πενταεδρικές περιφέρειες.

β) Στο άρθρο 36, που αφορά την αναπλήρωση υποψηφίων των συνδυασμών που πέθαναν, αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 αυτού, για καθαρά προσαρμοστικούς λόγους, σύμφωνα με τα παραπάνω.

γ) Στο άρθρο 65, που αφορά το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων, προστίθενται τρεις νέες παράγραφοι 7, 8 και 9, οι οποίες περιλαμβάνουν τις διατάξεις που είναι απαραίτητες για τη ρύθμιση στο άρθρο αυτό των θεμάτων που ανακύπτουν από την καθιέρωση της έκφρασης της προτίμησης των εκλογέων υπέρ των υποψηφίων βουλευτών κάθε συνδυασμού.

δ) Στο άρθρο 66, που αφορά αλλοιώσεις του περιεχομένου των ψηφοδελτίων, αντικαθίσταται η παράγραφος 3 αυτού, προκειμένου να προβλεφθούν τα σχετικά με τον τρόπο που σημειώνεται ο σταυρός προτίμησης υπέρ των υποψηφίων των συνδυασμών.

ε) Στο άρθρο 67, που αφορά τα λευκά ψηφοδέλτια, αντικαθίσταται η παράγραφος 5 αυτού, για καθαρά προσαρμοστικούς, σύμφωνα με τα παραπάνω, λόγους.

στ) Στο άρθρο 84, που αφορά τη διαλογή των ψήφων, αντικαθίσταται η παράγραφος 1 και συμπληρώνεται η παράγραφος 2 αυτού, προκειμένου να ρυθμισθούν τα θέματα τα σχετικά με τη διαλογή των ψήφων προτίμησης υπέρ των υποψηφίων των συνδυασμών, την καταχώρισή τους σε ειδικό πίνακα, την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της διαλογής αυτής κ.λπ.

ζ) Στο άρθρο 86, που αφορά το πέρας της διαλογής, αντικαθίσταται η παράγραφος 1 αυτού, προκειμένου να προβλεφθούν τα θέματα τα σχετικά με το κλείσιμο του πίνακα διαλογής των ψήφων προτίμησης υπέρ των υποψηφίων των συνδυασμών και την πράξη της εφορευτικής επιτροπής που συντάσσεται στον πίνακα αυτόν και

η) Στο άρθρο 87, που αφορά τη διαβίβαση των αποτελεσμάτων στο πρωτοδικείο, αντικαθίσταται στην παράγραφο 1 αυτού, για καθαρά τυπικούς λόγους, η φράση που αναφέρεται σ' αυτήν για τους πίνακες διαλογής.

Με το άρθρο 2 αντικαθίσταται η παράγραφος 5 του άρθρου 88 του Π.Δ. 152/1985, που αφορά την πρώτη κατανομή των εδρών και τον τρόπο με τον οποίο καταλαμβάνονται οι παραχωρούμενες από την κατανομή αυτήν από τους υποψηφίους του κάθε συνδυασμού, για εναρμόνισή της για τον καθιερωμένο πλέον με το νομοσχέδιο τρόπο ανάδειξης των βουλευτών με βάση τους ψήφους (σταυρού) προτίμησης.

Με το άρθρο 3 αντικαθίστανται οι παράγραφοι 2, 3, 4 και 5 του

αρθρου 89 του Π.Δ. 152/1985, που αφορά τη δεύτερη κατανομή εδρών, προκειμένου και οι διατάξεις αυτών να εναρμονιστούν με το νέο εκλογικό σύστημα που προβλέπεται στο νομοσχέδιο αυτό, κατά το μέρος που αναφέρεται στη δεύτερη κατανομή εδρών.

Πιο συγκεκριμένα οι νέες διατάξεις προβλέπουν τα εξής:

α) Οι έδρες των εκλογικών περιφερειών (νομών) που έμειναν αδιάθετες από την πρώτη κατανομή παραχωρούνται στους συνδυασμούς κομμάτων ή συνασπισμών κατά μείζονες περιφέρειες στις οποίες διαιρείται όλη η επικράτεια.

Οι νέες μείζονες περιφέρειες ορίζονται σε δεκατρείς αντί των μέχρι τώρα εννέα και ταυτίζονται με τις ισάριθμες διοικητικές περιφέρειες που προ διετίας περίπου συστάθηκαν με το Π.Δ. 51/1987 (ΦΕΚ 26/6.3.87 τ. Α') βάσει του άρθρου 61 του νόμου 1622/1986 «Τοπική Αυτοδιοίκηση - Περιφερειακή Ανάπτυξη και Δημοκρατικός Προγραμματισμός». Κατ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η αντιστοιχία μεταξύ της διοικητικής διαίρεσης της χώρας με την εκλογική διαίρεση και στα τρία επίπεδα αυτής (νόμος - περιφέρεια - επικράτεια).

β) Οι έδρες της δεύτερης κατανομής κατανέμονται μεταξύ των κομμάτων και των συνασπισμών κατ' αναλογία των αξιοσημείωτων από την πρώτη κατανομή υπολοίπων της εκλογικής τους δύναμης στην οικεία μείζονα περιφέρεια. Το κάθε κόμμα ή συνασπισμός λαμβάνει τόσες έδρες, όσες φορές περιέχεται στην αξιοσημείωτη εκλογική του δύναμη το πηλίκο (εκλογικό μέτρο) που προκύπτει από τη διαίρεση του συνόλου των αξιοσημείωτων υπολοίπων της εκλογικής δύναμης στη μείζονα περιφέρεια όλων των κομμάτων και συνασπισμών με τον αριθμό των εδρών της περιφέρειας αυτής, κατά παράλειψη του κλάσματος. Οι έδρες, που τυχόν παραμένουν αδιάθετες, παραχωρούνται στα κόμματα και στους συνασπισμούς με βάση τα αξιοσημείωτα ψήφων, όπως ειδικότερα προβλέπεται στη νέα παράγραφο 3 του τροποποιούμενου άρθρου.

γ) Στη νέα παράγραφο 4 του τροποποιούμενου άρθρου παρέχεται το δικαίωμα στα κόμματα εκείνα ή τους συνασπισμούς που έχουν καταρτίσει συνδυασμούς στα 3/4 τουλάχιστον των εκλογικών περιφερειών της χώρας και έχουν συγκεντρώσει σε όλη την επικράτεια ποσοστό ίσο ή μεγαλύτερο του 2% των έγκυρων ψηφοδελτίων, να λάβουν τρεις τουλάχιστον έδρες από τη δεύτερη κατανομή, εφ' όσον τις έδρες αυτές δεν τις έλαβαν από τις προηγούμενες κατανομές με βάση τα άρθρα 3 και 88 ή να λάβουν τις έδρες που τους λείπουν μέχρι να συμπληρώσουν συνολικά τις τρεις έδρες. Τις έδρες αυτές τις παίρνουν ανά μία στις μείζονες περιφέρειες στις οποίες εμφανίζουν τη μεγαλύτερη σε ποσοστό εκλογική δύναμη, όπως ειδικότερα προβλέπεται στη νέα αυτήν παράγραφο.

δ) Στη νέα παράγραφο 5 του τροποποιούμενου άρθρου προβλέπεται ο μηχανισμός της κατανομής των εδρών που προσκυρώθηκαν σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους (3 και 4) σε καθένα από τα κόμματα ή συνασπισμούς μεταξύ των συνδυασμών τους στη μείζονα περιφέρεια, δηλαδή μεταξύ των συνδυασμών τους στις ελάσσονες εκλογικές περιφέρειες (νομούς) που περιλαμβάνονται στην οικεία μείζονα, σε πρώτη φάση με εκλογικό μέτρο κατά ελάσσονα εκλογική περιφέρεια και στη συνέχεια με βάση τους μεγαλύτερους μέσους όρους έγκυρων ψηφοδελτίων ανά έδρα, μέχρις ότου το κάθε κόμμα και συνασπισμός συμπληρώσει τον αριθμό των εδρών που του προσκυρώθηκαν στη μείζονα περιφέρεια, όπως ειδικότερα ο μηχανισμός αυτός περιγράφεται εξαντλητικά στη νέα αυτήν παράγραφο και

Τέλος, όπως προαναφέρθηκε, με το νέο εκλογικό σύστημα, όπως αυτό προσδιορίζεται στα άρθρα 2 και 3 του νομοσχεδίου, η κατανομή όλων, δηλαδή και των 288 εδρών που ανήκουν στις εκλογικές περιφέρειες, εξαντλείται στη δεύτερη κατανομή, καταργούμενης της τρίτης κατανομής που ισχύει μέχρι τώρα.

Με το άρθρο 4 αντικαθίστανται και προσαρμόζονται πρωτίστως για καθαρά τυπικούς λόγους ορισμένες από τις υπόλοιπες διατάξεις του Π.Δ. 152/1985, που έχουν σχέση με το νέο εκλογικό σύστημα που προβλέπεται στα άρθρα 2 και 3 του νομοσχεδίου, στις οποίες γίνονται και ορισμένες φραστικές προσαρμογές.

Τέτοιες τυπικές και φραστικές προσαρμογές γίνονται:

α) Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 91, που αφορά την Ανώτατη Εφορευτική και τα αντικείμενα της αρμοδιότητάς της, από τα οποία δεν υφίσταται πλέον το αντικείμενο γύρω από την τρίτη κατανομή εδρών.

β) Στις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 93, που αφορά την ανακήρυξη από τα πρωτοδικεία των εκλεγόμενων βουλευτών και των αναπληρωματικών αυτών. Επίσης, στο άρθρο αυτό, προστίθεται νέα (5η) παράγραφος που περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις που είναι αναγκαίες για μετά την εκλογή, αναφορικά με τους αρχηγούς των κομμάτων ή συνασπισμών που θα κάνουν χρήση του δικαιώματος της διπλής υποψηφιότητας, σύμφωνα με τα άρθρα 32 παρ. 2 και 34 παρ. 3, για την περίπτωση που θα εκλεγούν βουλευτές και στις δύο περιφέρειες που ήσαν υποψήφιοι. Ανάλογες ρυθμίσεις είχαν ισχύσει και στις εκλογές του 1951.

γ) Στην παράγραφο 3 του άρθρου 94, που ρυθμίζει τα θέματα τα σχετικά με την πλήρωση των κενωμένων εδρών στις εκλογικές περιφέρειες που γίνεται από τους ανακηρυχθέντες αναπληρωματικούς βουλευτές του οικείου συνδυασμού και τις περιπτώσεις αναπληρωματικής εκλογής που ενεργείται όταν εξαντληθεί ο αριθμός των αναπληρωματικών βουλευτών.

Στο ίδιο άρθρο 4 περιλαμβάνονται και ορισμένες διατάξεις που καταργούνται και που είναι:

α) Το άρθρο 90 του Π.Δ. 152/1985, που αφορά τη μη υπάρχουσα πλέον τρίτη κατανομή εδρών.

β) Η τελευταία φράση της παραγράφου 8 του άρθρου 3 του ίδιου Π.Δ. 152/1985, που προβλέπει ότι δε συμπληρώνονται οι έδρες βουλευτών επικρατείας που κενώνονται κατά το τελευταίο έτος της βουλευτικής περιόδου, γιατί το θέμα στο οποίο αναφέρεται το καταργούμενο εδάφιο καλύπτεται από τη σχετική συταγματική διαταγή της παρ. 2 του άρθρου 53.

γ) Το άρθρο 1 του νόμου 1303/1982 «Κατάργηση του σταυρού προτίμησης «υπέρ των υποψηφίων βουλευτών» κ.λπ.», ως άνευ αντικειμένου.

Με το άρθρο 5 παρέχεται η δυνατότητα, με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, να κωδικοποιηθούν σε ενιαίο κείμενο όλες οι διατάξεις που ισχύουν για την εκλογή βουλευτών, όπως τροποποιούνται και συμπληρώνονται με το νόμο αυτόν.

Τέλος, με το άρθρο 6 ορίζεται ότι η ισχύς των διατάξεων του νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 16 Μαρτίου 1989

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Ε Σ Ω Τ Ε Ρ Ι Κ Ω Ν

Δ Ι Κ Α Ι Ο Σ Υ Ν Η Σ

ΑΘ. ΑΠ. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΑΣ. ΡΩΤΗΣ

Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Κ Ω Ν

ΔΗΜ. ΤΣΟΒΟΛΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Άρθρο 65.

Περιεχόμενο ψηφοδελτίων.

του σχεδίου νόμου «Τροποποίηση, αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών»

Α' Διατάξεις που τροποποιούνται και αντικαθίστανται

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

(Πρ. Δ. 152/1985)

Άρθρο 2.

Αριθμός βουλευτών - βουλευτικές έδρες.

1. Ο αριθμός των βουλευτών ορίζεται για όλη την επικράτεια σε τριακόσιους (300). Απ' αυτούς οι διακόσιοι ογδόντα οκτώ (288) εκλέγονται με την σειρά, με την οποία έχουν περιληφθεί στο συνδυασμό που καταρτίζεται από το κόμμα, ή το συνασπισμό συνεργαζομένων κομμάτων, ή τους ανεξαρτητούς υποψηφίους και ανακηρύσσεται από το αρμόδιο δικαστήριο, στις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες οι αντίστοιχες βουλευτικές έδρες κατανέμονται, σύμφωνα μ' αυτά που ορίζονται στις παραγράφους 2 έως 5 του άρθρου αυτού. Οι υπόλοιποι δώδεκα (12) εκλέγονται ενιαίως σ' ολόκληρη την επικράτεια, σύμφωνα μ' αυτά που ορίζονται στο επόμενο άρθρο.

Άρθρο 34.

Συνδυασμοί.

4. Ο συνδυασμός καταρτίζεται με δήλωση που γίνεται, αν πρόκειται για συνδυασμό ενός μόνο κόμματος, από το αρμόδιο κατά το καταστατικό όργανο του κόμματος και, αν δεν υπάρχει τέτοιο όργανο ή δεν ορίζεται, από τον αρχηγό του κόμματος ή από εκείνον που διορίσθηκε αντιπρόσωπος του κόμματος. Αν πρόκειται για συνδυασμό συνασπισμού κομμάτων, από το αρμόδιο κοινό όργανο του συνασπισμού ή από τα αρμόδια, κατά το καταστατικό όργανα των κομμάτων, αν δεν υπάρχουν αυτά ή δεν ορίζονται, από τους αρχηγούς των κομμάτων ή από εκείνον που διορίσθηκε αντιπρόσωπος του συνασπισμού και, αν πρόκειται για συνδυασμό ανεξαρτήτων, από τους υποψηφίους που αποτελούν το συνδυασμό. Η δήλωση, αν πρόκειται για συνδυασμό ενός μόνο κόμματος, πρέπει να περιέχει το όνομα του κόμματος και τα ονόματα των υποψηφίων που αποτελούν το συνδυασμό. Αν πρόκειται για συνδυασμό συνασπισμού κομμάτων, πρέπει να περιέχει την προσωνυμία του συνασπισμού, τα ονόματα των κομμάτων που αποτελούν το συνασπισμό και τα ονόματα των υποψηφίων και, αν πρόκειται για συνδυασμό ανεξαρτήτων, την προσωνυμία του συνδυασμού και τα ονόματα των συνεργαζομένων ανεξαρτήτων υποψηφίων.

Στη δήλωση οι υποψήφιοι αναγράφονται κατά τη σειρά που καθορίζει το κόμμα, ο συνασπισμός κομμάτων ή ο συνδυασμός ανεξαρτήτων υποψηφίων.

6. Κάθε συνδυασμός μπορεί να περιλάβει αριθμό υποψηφίων μέχρι τον αριθμό των βουλευτικών εδρών κάθε εκλογικής περιφέρειας, προσαυξανόμενο κατά ένα μόνο αν πρόκειται για περιφέρειες που εκλέγουν μέχρι και δύο βουλευτές.

Άρθρο 36.

Αναπλήρωση υποψηφίων που πέθαναν

1.
..... Στην πρόταση καθορίζεται η σειρά του υποψηφίου στο συνδυασμό, περιέχονται τα στοιχεία του προτεινόμενου και επισυναπτονται τα γραμμάτια και η δήλωση αποδοχής της υποψηφιότητας, όπως ορίζουν οι παραγράφοι 1 έως 5 του άρθρου 32.

1. Σε κάθε εκλογική περιφέρεια εκτυπώνονται ιδιαίτερα ψηφοδέλτια για κάθε συνδυασμό υποψηφίων βουλευτών της περιφέρειας καθώς και για κάθε μεμονωμένο υποψήφιο.

2. Στα ψηφοδέλτια συνδυασμού κόμματος αναγράφονται ορίζοντια από το άνω μέρος της μίας μακρότερης πλευράς τους και προς την άλλη σε διαδοχικές ξεχωριστές σειρές το έμβλημα του κόμματος, το όνομά του και η εκλογική περιφέρεια για την οποία προορίζονται. Αμέσως μετά αναγράφονται τα ονόματα όλων των υποψηφίων του συνδυασμού, καθένα χωριστά, κατά τη σειρά που αναφέρονται στην απόφαση για την ανακήρυξη του συνδυασμού και με τα ονοματεπωνυμικά στοιχεία που αναφέρονται στην ίδια απόφαση, από τα οποία προτάσσεται το επώνυμο.

3. Στα ψηφοδέλτια συνδυασμού συνασπισμού κομμάτων αναγράφονται στην ίδια θέση και με την ίδια σειρά όλα τα στοιχεία που ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο, με την διαφορά ότι μεταξύ της προσωνυμίας του συνασπισμού και της εκλογικής περιφέρειας αναγράφονται και τα ονόματα όλων των κομμάτων που αποτελούν το συνασπισμό. Στη συνέχεια αναγράφονται, κατά τη σειρά της προηγούμενης παραγράφου, τα ονόματα όλων των υποψηφίων του συνδυασμού.

4. Στα ψηφοδέλτια συνδυασμού ανεξαρτήτων αναγράφονται στην ίδια θέση και με την ίδια σειρά όλα τα στοιχεία που ορίζονται στην παρ. 2, με την διαφορά ότι αντί του ονόματος του κόμματος αναγράφεται η ένδειξη «συνδυασμός ανεξαρτήτων». Το έμβλημα του συνδυασμού ανεξαρτήτων αναγράφεται εφ' όσον έχει δηλωθεί σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 37. Στη συνέχεια αναγράφονται, κατά τη σειρά της παρ. 2, τα ονόματα όλων των υποψηφίων του συνδυασμού.

5. Στα ψηφοδέλτια μεμονωμένων υποψηφίων αναγράφονται στην ίδια θέση και με την ίδια σειρά όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στην παρ. 2, με τη διαφορά ότι αντί του ονόματος του κόμματος αναγράφεται η ένδειξη «μεμονωμένος υποψήφιος». Το έμβλημα του μεμονωμένου υποψηφίου αναγράφεται εφόσον έχει δηλωθεί σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 37. Στη συνέχεια αναγράφεται το όνομα του υποψηφίου.

6. Στο ψηφοδέλτιο δεν επιτρέπονται εγγραφές και διαγραφές ενδείξεων ή ονομάτων. Αν γίνουν, θεωρούνται ότι δεν υπάρχουν και το ψηφοδέλτιο παραμένει έγκυρο, με την επιφύλαξη της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 66.

Άρθρο 66.

Αλλοιώσεις του περιεχομένου των ψηφοδελτίων.

3. Η τυχόν σημείωση στο ψηφοδέλτιο σταυρού προτίμησης υπέρ υποψηφίου ή υποψηφίων δεν επιφέρει ακυρότητα του ψηφοδελτίου, με επιφύλαξη πάντως και στην περίπτωση αυτήν της διάταξης της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 67.

Λευκά ψηφοδέλτια

5. Στο λευκό ψηφοδέλτιο ο εκλογέας γράφει ο ίδιος το όνομα του συνδυασμού ή του μεμονωμένου υποψηφίου της προτίμησής του, με μολύβι ή μελάνι μαύρης ή γαλάζιας απόχρωσης. Όταν η προτίμηση του εκλογέα αφορά συνδυασμό κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων, γράφεται το πλήρες όνομα του κομματος ή του συνασπισμού κομμάτων ή τα αρχικά γράμματα του πλήρους ονόματος του κόμματος ή του συνασπισμού κομμάτων, εφόσον και αυτά δηλώθηκαν σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 37, ή και τα δύο, δηλαδή το πλήρες όνομα του κομματος ή του συνασπισμού των κομμάτων και τα αρχικά γράμματα αυτού.

Άρθρο 84.
Διαλογή ψήφων

1. Μετά από τα παραπάνω η εφορευτική επιτροπή προβαίνει στη διαλογή των ψήφων με τον εξής τρόπο:

α. Ο πρόεδρος της επιτροπής ή αυτός που διευθύνει τα έργα της παίρνει από την κάλπη ένα - ένα φάκελο, τον αποσφραγίζει και αφού εξακριβώσει το έγκυρο του ψηφοδέλιου, το οποίον επιδεικνύει σε όποιον το ζητήσει από τους παρισταμένους (μέλη της εφορευτικής επιτροπής, υποψηφίους ή αντιπροσώπους τους), διαβάζει το περιεχόμενό του, έτσι ώστε να τον ακούνε όλοι.

β. Κάθε έγκυρο ψηφοδέλτιο αριθμείται κατά τη σειρά της εξαγωγής του από την κάλπη και μονογράφεται από τον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής ή εκείνον που διευθύνει τις εργασίες της.

Στη συνέχεια σημειώνεται ο αριθμός του ψηφοδέλιου σε ειδικό πίνακα, απέναντι στο όνομα του συνδυασμού ή μεμονωμένου υποψηφίου που ψηφίζεται.

2. Αμέσως μόλις τελειώσει η διαλογή, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή εκείνος που διευθύνει τις εργασίες της, τηλεγραφεί ή ανακοινώνει εγγράφως με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο αμέσως και χωρίς καμιά καθυστέρηση στο νομάρχη της περιφέρειας που υπάγεται το εκλογικό τμήμα το αποτέλεσμα της διαλογής των ψήφων.

Η ανακοίνωση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει:

α) Τον ολικό αριθμό των εκλογέων που είναι γραμμένοι στο εκλογικό τμήμα.

β) Τον ολικό αριθμό των εκλογέων που ψήφισαν.

γ) Τον αριθμό των ψηφοδελτίων που αναγνωρίστηκαν ως έγκυρα.

δ) Τον αριθμό των άκυρων ψηφοδελτίων.

ε) Τον αριθμό των λευκών ψηφοδελτίων, και

στ) Τον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός και κάθε μεμονωμένος υποψήφιος.

Άρθρο 86.
Πέρασ διαλογής.

1. Μετά τον τερματισμό της διαλογής κλείνεται ο πίνακας της διαλογής του άρθρου 84 παρ. 1 εδάφ. β' με πράξη που γράφεται σ' αυτόν και υπογράφεται από τον πρόεδρο και τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής, τους υποψηφίους ή τους αντιπροσώπους τους. Στην πράξη αυτήν αναφέρεται το άθροισμα των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε κάθε συνδυασμός και κάθε μεμονωμένος υποψήφιος.

Άρθρο 87.

Διαβίβαση αποτελεσμάτων στο πρωτοδικείο.

1. Η εφορευτική επιτροπή και ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής είναι υποχρεωμένοι, αμέσως μετά τον τερματισμό της διαλογής, να κλείσουν καλά μέσα σε σάκκο το πρωτόκολλο της ψηφοφορίας, το βιβλίο πρακτικών, τον πίνακα της διαλογής και όσα άλλα εκλογικά έγγραφα υπάρχουν, καθώς και τα δέματα των ψηφοδελτίων τακτοποιημένα κατά συνδυασμούς ή μεμονωμένους υποψηφίους, με τη σειρά που αριθμήθηκαν και να σφραγίσουν το σάκκο. Στο σάκκο έχουν το δικαίωμα ναβάλουν τη σφραγίδα τους οι υποψήφιοι ή οι αντιπρόσωποί τους. Το σάκκο παραλαμβάνει ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής, τον μεταφέρει ο ίδιος και τον παραδίδει στον πρόεδρο του αρμόδιου πρωτοδικείου των παρ. 3, 4 και 5 αυτού του άρθρου. Εφόσον η μετάβαση στην έδρα αυτού του πρωτοδικείου είναι δύσκολη ή δαπανηρή, παραδίδει το σάκκο στον πρόεδρο του πλησιέστερου πρωτοδικείου, ο οποίος οφείλει να τον στείλει αμέσως με το ασφαλέστερο μέσο στον πρόεδρο του αρμόδιου πρωτοδικείου.

Άρθρο 88.
Πρώτη κατανομή εδρών.

5. Οι έδρες που προσκυρώνονται σύμφωνα με τις παραπάνω παραγράφους σε κάθε συνδυασμό, καταλαμβάνονται από τους υποψηφίους αυτού σύμφωνα με τη σειρά που έχουν προταθεί στη δήλωση καταρτίσις του συνδυασμού και ανακηρύχεται από το αρμόδιο δικαστήριο.

Άρθρο 89.
Δεύτερη κατανομή εδρών.

2. Όλη η επικράτεια διαιρείται στις παρακάτω εννέα μείζονες εκλογικές περιφέρειες:

Α'. Περιφέρεια που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες: α/ Α' Αθηνών, β/ Β' Αθηνών, γ/ Α' Πειραιώς, δ/ Β' Πειραιώς, ε/ το υπόλοιπο νομού Αττικής και τις περιφέρειες των νομών: α/ Βοιωτίας, β/ Εύβοιας, γ/ Φθιώτιδας και δ/ Φωκίδας.

Β'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Αργολίδας, β/ Αρκαδίας, γ/ Κορινθίας, δ/ Λακωνίας και ε/ Μεσσηνίας.

Γ'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Αιτωλίας και Ακαρνανίας, β/ Αχαΐας, γ/ Ευρυτανίας, δ/ Ζακύνθου, ε/ Ηλείας και στ/ Κεφαλληνίας.

Δ'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Άρτας, β/ Θεσπρωτίας, γ/ Ιωαννίνων, δ/ Κέρκυρας, ε/ Λευκάδας και στ/ Πρέβεζας.

Ε'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Γρεβενών, β/ Καρδίτσας, γ/ Κοζάνης, δ/ Λαρίσας, ε/ Μαγνησίας και στ/ Τρικάλων.

ΣΤ'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Α' Θεσσαλονίκης, β/ Β' Θεσσαλονίκης και τις περιφέρειες των νομών:

α/ Ημαθίας, β/ Καστοριάς, γ/ Κιλκίς, δ/ Πέλλας, ε/ Πιερίας, στ/ Σερρών, ζ/ Φλώρινας και η/ Χαλκιδικής.

Ζ'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Δράμας, β/ Έβρου, γ/ Καβάλας, δ/ Ξάνθης και ε/ Ροδόπης.

Η'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Δωδεκανήσου, β/ Κυκλάδων, γ/ Λέσβου, δ/ Σάμου και ε/ Χίου.

Θ'. Περιφέρεια, που περιλαμβάνει τις εκλογικές περιφέρειες των νομών:

α/ Ηρακλείου, β/ Λασιθίου, γ/ Ρεθύμνης και δ/ Χανίων.

3. Οι αδιάθετες έδρες, σύμφωνα με την παράγραφο 1, σε κάθε εκλογική περιφέρεια, κατανέμονται μεταξύ όλων των κομμάτων και των συνασπισμών κατά την αναλογία της εκλογικής τους δύναμης στην οικεία μείζονα περιφέρεια. Για το σκοπό αυτόν αθροίζεται το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων, που έλαβαν στη μείζονα περιφέρεια τα κόμματα και οι συνασπισμοί και το άθροισμά τους διαιρείται με τον αριθμό των αδιάθετων εδρών της οικείας μείζονας περιφέρειας. Το πηλίκο από τη διαίρεση, παραλείποντας το κλάσμα, αποτελεί το εκλογικό μέτρο στη μείζονα περιφέρεια και λαμβάνει κάθε κόμμα ή συνασπισμός από την κατανομή αυτήν τόσες έδρες, όσες φορές το εκλογικό μέτρο περιέχεται στην εκλογική του δύναμη στη μείζονα περιφέρεια.

4. Οι έδρες που προσκυρώθηκαν, σύμφωνα με την παρ. 3, σε καθένα από τα κόμματα ή συνασπισμούς, κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών τους στη μείζονα περιφέρεια ως εξής:

Σε κάθε εκλογική περιφέρεια αθροίζονται οι εκλογικές δυνά-

μεις των συνδυασμών όλων των κομμάτων και των συνασπισμών και το άθροισμα διαιρείται με τον αριθμό των αδιάθετων εδρών στην εκλογική αυτήν περιφέρεια. Το πηλίκo, παραλείποντας το κλάσμα, αποτελεί το εκλογικό μέτρο, με το οποίο διαιρείται η εκλογική δύναμη καθενός συνδυασμού χωριστά και λαμβάνει καθένας τόσες έδρες όσες φορές το εκλογικό μέτρο περιεχεται στην εκλογική του δύναμη.

Οι έδρες, που παραμένουν αδιάθετες από την πιο πάνω κατονομή, παραχωρούνται ανά μία στους συνδυασμούς που έχουν το μεγαλύτερο κατά σειρά αχρησιμοποίητο υπόλοιπο εκλογικής δύναμης από την παραχώρηση εδρών που έγινε, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο.

Σε περιφέρειες που εκλέγουν δύο βουλευτές, η έδρα που τυχόν έχει παραμείνει αδιάθετη από την πρώτη κατανομή, περιέρχεται οριστικά, στο συνδυασμό που πέτυχε από την πρώτη κατανομή τη μία έδρα, εφόσον, αυτός, συνυπολογιζόμενης αυτής με την αδιάθετη έδρα, παρουσιάζει μέσο όρο ψηφοδελτίων ανά εκλεγόμενο βουλευτή μεγαλύτερο του αριθμού των ψηφοδελτίων καθενός από τους άλλους συνδυασμούς, που μετέχουν στη δεύτερη κατανομή της ίδιας εκλογικής περιφέρειας. Στις περιπτώσεις αυτές δεν έχει εφαρμογή η παράγραφος 5 του άρθρου αυτού.

5. Αν με την παραπάνω κατά συνδυασμούς κατανομή, περιέρχονται σε κάποιο κόμμα ή συνασπισμό, περισσότερες από τις έδρες που προσκυρήθηκαν σ' αυτά, σύμφωνα με την παράγραφο 3, οι έδρες που μ' αυτόν τον τρόπο πλεονάζουν, αφαιρούνται ανά μία, κατά σειρά από τους συνδυασμούς κάθε κόμματος ή συνασπισμού που έλαβαν έδρα κατά τη Β' κατανομή, οι οποίοι παρουσιάζουν το μικρότερο μέσο όρο κατά βουλευτή. Δηλαδή το μικρότερο πηλίκo που προκύπτει από τη διαίρεση των έγκυρων ψηφοδελτίων κάθε συνδυασμού σύμφωνα με τα ανωτέρω, με τον αριθμό των εδρών που περιήλθαν σ' αυτόν από την ο' και β' κατανομή. Κάθε έδρα που αφαιρείται, περιέρχεται στο συνδυασμό του κόμματος ή συνασπισμού από τον οποίο λείπει στην ίδια εκλογική περιφέρεια.

Αν είναι δύο τα κόμματα ή συνασπισμοί από τα οποία λείπουν έδρες ή σε δύο κόμματα ή συνασπισμούς πλεονάζουν έδρες, κάθε έδρα που αφαιρείται, σύμφωνα με την παραπάνω σειρά, περιέρχεται στο συνδυασμό στην ίδια εκλογική περιφέρεια, του κόμματος ή συνασπισμού που δικαιούται έδρα του οποίου συνδυασμού η εκλογική δύναμη, αν διαιρεθεί με τον αριθμό των εδρών από τις δύο κατανομές (πρώτη και δεύτερη) που περιήλθαν στο συνδυασμό αυτόν, παρουσιάζει το μεγαλύτερο πηλίκo.

Δε θεωρούνται ότι πλεονάζουν και δεν αφαιρούνται κατά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής οι έδρες που παραχωρήθηκαν με βάση το εκλογικό μέτρο της δεύτερης κατανομής, σύμφωνα με τις διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου, εφόσον υπάρχουν έδρες που παραχωρήθηκαν με βάση τα αχρησιμοποίητα υπόλοιπα, σύμφωνα με τις διατάξεις του τρίτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 91.

Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή.

2. Η Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή, με βάση τους πίνακες των πρωτοδικείων, που προβλέπονται στην παράγραφο 7 του άρθρου 88, καταρτίζει το γενικό οριστικό πίνακα των αποτελεσμάτων των εκλογών σ' ολόκληρη την Επικράτεια και ενεργεί, για κάθε μείζονα εκλογική περιφέρεια, τα όσα ορίζονται στα άρθρα 89 και 90 εκδίδοντας απόφαση για την κατανομή των αδιάθετων εδρών, στη δεύτερη και τρίτη κατανομή, στα κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων, καθώς και για την παραχώρηση στους υπόλοιπους συνδυασμούς των εδρών που δε διατέθηκαν σύμφωνα με τις παραγράφους 6, 7 και 8 του άρθρου 89.

Άρθρο 93.

Ανακήρυξη βουλευτών.

1. Η ανακήρυξη των βουλευτών, σύμφωνα με αυτά που ορίζο-

νται στα οικεία άρθρα, γίνεται από το αρμόδιο πρωτοδικείο σε δημόσια συνεδρίαση χωριστά για κάθε κατανομή (πρώτη, δεύτερη και τρίτη), αμέσως μετά την παραχώρηση των εδρών από κάθε κατανομή. Η απόφαση της ανακήρυξης κοινοποιείται, με την φροντίδα του εισαγγελέα, σ' όλους τους υποψηφίους.

4. Οι αναπληρωματικοί ανακηρύσσονται κατά τη σειρά που έχουν προταθεί στη δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού και ανακηρύχτει από το αρμόδιο δικαστήριο.

Άρθρο 94.

Περιπτώσεις αναπληρωματικής εκλογής και ενέργειά της.

3. Σε περίπτωση αναπληρωματικής εκλογής εφαρμόζονται ανάλογα όλες οι διατάξεις των Α' και Β' τμημάτων του δεύτερου βιβλίου του παρόντος, που αναφέρονται στην προκήρυξη και ενέργεια των εκλογών. Σε κάθε συνδυασμό μπορεί να περιληφθεί αριθμός υποψηφίων μέχρι του αριθμού των κενών βουλευτικών εδρών, προσαυξανόμενος κατά ένα, και, εφόσον η κενή βουλευτική έδρα είναι μία, ανακηρύσσεται βουλευτής ο πρώτος υποψήφιος του συνδυασμού που πήρε τη σχετική πλειοψηφία στο σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων. Εάν τη σχετική πλειοψηφία την πήρε μεμονωμένος υποψήφιος, ανακηρύσσεται αυτός βουλευτής. Εάν οι βουλευτικές έδρες που κενώθηκαν είναι δύο ή και περισσότερες, αυτές περιέρχονται στους συνδυασμούς ή μεμονωμένους υποψηφίους μετά από ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων για την πρώτη κατανομή εδρών των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 38. Σε περίπτωση που μετά την κατανομή αυτή παραμείνουν αδιάθετες έδρες, αυτές παραχωρούνται ανά μία στους συνδυασμούς ή μεμονωμένους υποψηφίους που έχουν κατά σειρά τη μεγαλύτερη αχρησιμοποίητη εκλογική δύναμη. Σε κάθε περίπτωση ισοψηφίας δύο ή περισσότερων συνδυασμών ή μεμονωμένων υποψηφίων ενεργείται από το αρμόδιο δικαστήριο, σε δημόσια συνεδρίαση αυτού, κλήρωση. Εάν σε ένα συνδυασμό περιέλθουν, κατά την εφαρμογή των προηγούμενων διατάξεων, δύο ή και περισσότερες έδρες, αυτές καταλαμβάνονται από τους υποψηφίους του κατά τη σειρά που έχουν προταθεί στη δήλωση κατάρτισης του συνδυασμού και ανακηρύχτει από το αρμόδιο δικαστήριο, οι οποίοι και ανακηρύσσονται βουλευτές από το αρμόδιο πρωτοδικείο.

Από το δικαστήριο αυτό ανακηρύσσονται αναπληρωματικοί οι λοιποί υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού.

Β' Διατάξεις που καταργούνται
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ
(Πρ. Δ. 152/1985)

Άρθρο 3.

Ψηφοδέλτιο Επικρατείας

6.....
..... Δεν συμπληρώνονται οι έδρες που κενώνονται κατά το τελευταίο έτος της βουλευτικής περιόδου.

Άρθρο 90.

Τρίτη κατανομή εδρών.

1. Αν, μετά τη δεύτερη κατανομή των εδρών, που έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, παραμείνουν αδιάθετες έδρες, ενεργείται τρίτη κατανομή από την Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή σύμφωνα μ' αυτά που ορίζονται στις επόμενες παραγράφους.

2. Οι αδιάθετες έδρες της προηγούμενης παραγράφου σε κάθε ελάσσονα εκλογική περιφέρεια περιέρχονται στο κόμμα ή συνασπισμό που πλειοψήφησε σχετικά στην εκλογική αυτήν περιφέρεια, εφόσον το ίδιο κόμμα ή συνασπισμός έλαβε τη σχετική πλειοψηφία και σ' ολόκληρη την επικράτεια.

3. Για την κατανομή των υπόλοιπων αδιάθετων εδρών αθροίζεται το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβαν σ' ολόκληρη την επικράτεια όλα τα κόμματα και οι συνασπισμοί που

μετεχουν στις εκλογες και το άθροισμα αυτό διαιρείται με τον αριθμό των υπολοίπων αδιάθετων εδρών. Το πηλίκο αυτής της διαιρέσεως, παραλείποντας το κλάσμα, αποτελεί το εκλογικό μέτρο με το οποίο κατανομονται οι υπόλοιπες αδιάθετες έδρες. Με το εκλογικό αυτό μέτρο διαιρείται χωριστά το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων σ' ολόκληρη την επικράτεια καθενός κόμματος ή συνασπισμού και κάθε κόμμα ή συνασπισμός παίρνει τόσες έδρες όσες φορές περιέχεται το εκλογικό μέτρο στην εκλογική του δύναμη.

4. Οι έδρες που παραχωρούνται σε κάθε κόμμα ή συνασπισμό, σύμφωνα με την αμέσως προηγούμενη παράγραφο, κατανέμονται ως εξής:

Α) Αν η έδρα που πρέπει να κατανεμηθεί από την τρίτη κατανομή είναι μία, παραχωρείται στο συνδυασμό του κόμματος ή συνασπισμού που δικαιώθηκε αυτή στην εκλογική περιφέρεια, όπου η έδρα ανήκει.

Β) Αν οι έδρες που πρέπει να κατανεμηθούν από την τρίτη κατανομή, είναι περισσότερες από μία, εφόσον αυτές περιέρχονται σ' ένα κόμμα ή συνασπισμό, παραχωρούνται στους συνδυασμούς του κόμματος, ή συνασπισμού που δικαιώθηκε αυτές στις εκλογικές περιφέρειες, όπου οι έδρες αυτές ανήκουν. Εφόσον όμως οι έδρες αυτές περιέρχονται σε περισσότερα από ένα κόμματα ή συνασπισμούς, κατανέμονται μεταξύ αυτών ως εξής:

Τα κόμματα ή συνασπισμοί που δικαιώθηκαν αυτές τις έδρες, κατατάσσονται κατά τη σειρά της εκλογικής τους δύναμης σ' όλη γενικά την επικράτεια, από τα οποία προτάσσονται αυτά που συγκέντρωσαν μεγαλύτερη εκλογική δύναμη.

Μετά βρίσκεται σε καθεμία από τις εκλογικές περιφέρειες, στις οποίες ανήκουν οι αδιάθετες έδρες από τη β' κατανομή, ο μέσος όρος των έγκυρων ψηφοδελτίων κατά βουλευτή, που συγκέντρωσαν οι συνδυασμοί του κατά την παραπάνω σειρά πρώτου κόμματος ή συνασπισμού σε καθεμία απ' αυτές τις περιφέρειες. Δηλαδή βρίσκεται το πηλίκο, που προκύπτει από τη διαίρεση της εκλογικής δύναμης σε καθεμία απ' αυτές τις περιφέρειες του συνδυασμού στην ίδια περιφέρεια του παραπάνω πρώτου κόμματος ή συνασπισμού, με τον αριθμό των εδρών που έχουν περιέλθει στο συνδυασμό αυτόν από την πρώτη, τη δεύτερη και την τρίτη κατανομή. Αφού γίνει αυτό, οι έδρες που δικαιώθηκε το παραπάνω πρώτο κόμμα ή συνασπισμός από την τρίτη κατανομή και μέχρι τη συμπλήρωση όλου του αριθμού τους, παραχωρούνται στους συνδυασμούς αυτού, των εκλογικών εκείνων περιφερειών, που αυτοί οι συνδυασμοί παρουσιάζουν, σύμφωνα με τα παραπάνω, το μεγαλύτερο μέσο όρο έγκυρων ψηφοδελτίων. Αφού παραχωρηθούν μ' αυτόν τον τρόπο οι έδρες μέχρι την εξάντλησή τους που, σύμφωνα με τα παραπάνω, δικαιώθηκε το πρώτο κόμμα ή συνασπισμός από την τρίτη κατανομή, η ίδια εργασία επαναλαμβάνεται διαδοχικά για το δεύτερο και τα επόμενα κόμματα ή συνασπισμούς.

5. Οι έδρες, που τυχόν απομένουν αδιάθετες και ύστερα από την τρίτη κατανομή, προσκυρώνονται στο κόμμα ή συνασπισμό που πλειοψήφησε σ' όλη την επικράτεια.

6. Οι έδρες, που προσκυρώνονται σε κάθε κόμμα ή συνασπισμό σύμφωνα με το παρόν άρθρο, καταλαμβάνονται από τους υποψηφίους αυτών σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 88.

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1303/1982 (ΦΕΚ. 136Α')

«Κατάργηση του σταυρού προτίμησης «υπέρ των υποψηφίων βουλευτών» και τροποποίηση και αντικατάσταση των σχετικών διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας για την εκλογή των βουλευτών».

Άρθρο 1.

1. Η εκλογή των βουλευτών γίνεται με τη σειρά, με την οποία έχουν περιληφθεί στο συνδυασμό που καταρτίζεται από το κόμμα ή το συνασπισμό συνεργαζόμενων κομμάτων ή τους ανεξάρτητους υποψηφίους και ανακηρύσσεται από το αρμόδιο

δικαστήριο. Ο σταυρός προτίμησης υπέρ των υποψηφίων που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία για την εκλογή των βουλευτών καταργείται.

2. Για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, οι σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας για την εκλογή των βουλευτών τροποποιούνται ή αντικαθίστανται σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα του νόμου αυτού.

Σ Χ Ε Δ Ι Ο Ν Ο Μ Ο Υ

Τροποποίηση, αντικατάσταση και συμπλήρωση διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών

Άρθρο 1

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του π.δ. 152/1985 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Ο αριθμός των βουλευτών για όλη την επικράτεια ορίζεται σε τριακόσιους. Από αυτούς οι διακόσιοι ογδόντα οκτώ εκλέγονται στις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες οι αντίστοιχες βουλευτικές έδρες κατανέμονται σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παραγράφους 2 έως και 5 του άρθρου αυτού. Οι υπόλοιποι δώδεκα εκλέγονται ενιαίως σε ολόκληρη την επικράτεια, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο επόμενο άρθρο».

2. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 32 του π.δ. 152/1985 προστίθεται το εξής εδάφιο:

« Κατ' εξαίρεση έχει δικαίωμα να υποβάλει ή να αποδεχθεί υποψηφιότητα σε δύο εκλογικές περιφέρειες ο αρχηγός ή πρόεδρος κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων».

3. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 34 του π.δ. 152/1985 προστίθεται το εξής εδάφιο:

« Κατ' εξαίρεση ο αρχηγός κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων μπορεί να μετέχει στους συνδυασμούς του κόμματος ή του συνασπισμού του οποίου ηγείται, σε δύο εκλογικές περιφέρειες, στις οποίες έχει ανακηρυχθεί υποψήφιος».

4. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 34 του π.δ. 152/1985 αντικαθίσταται ως εξής:

«Στη δήλωση οι υποψήφιοι αναγράφονται κατ' αλφαβητική σειρά επωνύμου, με εξαίρεση το όνομα του αρχηγού ή προέδρου του κόμματος ή του συνασπισμού κομμάτων, το οποίο προτάσσεται».

5. Η παράγραφος 6 του άρθρου 34 του π.δ. 152/1985 αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Κάθε συνδυασμός μπορεί να περιλάβει αριθμό υποψηφίων μέχρι τον αριθμό των βουλευτικών εδρών της εκλογικής περιφέρειας, προσαυξανόμενο κατά ένα στις περιφέρειες, στις οποίες εκλέγονται ένας έως και πέντε βουλευτές».

6. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του π.δ. 152/1985 αντικαθίσταται ως εξής:

«Στην πρόταση περιέχονται το στοιχεία του προτεινόμενου και επισυνάπτονται τα γραμμάτια και η δήλωση αποδοχής της υποψηφιότητας, όπως ορίζουν οι παράγραφοι 1 έως 5 του άρθρου 32».

7. Στο άρθρο 65 του π.δ. 152/1985 προστίθενται παράγραφοι 7, 8 και 9, οι οποίες έχουν ως εξής:

«7. Ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του προς έναν υποψήφιο σημειώνοντας σταυρό παραπλευρώς προς το όνομά του στο ψηφοδέλτιο του συνδυασμού. Στις εκλογικές περιφέρειες Α' Αθηνών και Β' Αθηνών, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός, υπέρ δύο ή υπέρ τριών υποψηφίων. Στην εκλογική περιφέρεια Α' Θεσσαλονίκης ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή υπέρ δύο υποψηφίων».

8. Όσοι έχουν διατελέσει πρωθυπουργοί σε κυβέρνηση που έτυχε ψήφου εμπιστοσύνης της Βουλής και έχουν εκλεγεί βουλευτές καθώς και ο αρχηγός ή ο πρόεδρος αυτοτελούς κόμματος ή, αν πρόκειται για συνασπισμό κομμάτων, ο αρχηγός του συνασπισμού θεωρούνται ότι λαμβάνουν σταυρούς προτίμησης το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων του συνδυασμού, στο ψηφοδέλτιο

ΒΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στο σχέδιο νόμου «Κώρυα της Ευρωπαϊκής Χάρτης της Τοπικής Αυτονομίας».

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Με το σχέδιο του νόμου επιδιώκεται η νομοθετική κύριση του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτονομίας, που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης με τη κοινή απόφαση στις 27 Ιουνίου 1985 στο Στρασβούργο και υπογράφηκε εκεί και από την Ελλάδα στις 15 Οκτωβρίου 1985.

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης της Τοπικής Αυτονομίας είναι αποτέλεσμα πολυετούς μελέτης που έγινε από τη Διεθνή Ευρωπαϊκή Περιφερειακών και Δημοτικών Θεμάτων και από την Ευρωπαϊκή Επιμερογνωμόνων για τοπικά οργανωτικά θέματα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η ύλη της συντάχθηκε του Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας στους κόλπους του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι παλαιά.

Με το Χάρτη αυτό σήμερα επιχειρείται να προστατευθεί και ενισχυθεί η τοπική αυτοδιοίκηση στις διάφορες χώρες της Ευρώπης με στόχο να θεμελιωθεί η Ευρώπη πάνω στις αρχές της δημοκρατίας και της αποκέντρωσης, διότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ένα από τα κύρια θεμέλια κάθε δημοκρατικού καθεστώτος.

Έτσι με το Χάρτη αυτό εδίδονται οι βασικές αρχές:

- για τη νόμιμη κατοχύρωση και προστασία της τοπικής αυτονομίας,
- για την ύπαρξη οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με δημοκρατικά συνεστημένα όργανα λήψης αποφάσεων,
- για την ευρύτερη αυτονομία όσον αφορά στις αρμοδιότητες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των πόρων στήριξης αυτών,
- για την οικονομική ανεξαρτησία και αυτονομία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και
- για το δικαίωμα συνεταξιομού των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στο εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ο νόμος διακρίνεται σε τρία άρθρα:

Άρθρο πρώτο.

Με το άρθρο αυτό καθορίζεται ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας, ο οποίος αναλύεται κατωτέρω, ως έργο δηλωμένο η δε δέσμευση της Χώρας μας με τις διατάξεις των άρθρων.

- 5
- 7 παρ. 2
- 8 παρ. 2 και
- 10 παρ. 2 αυτού.

Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας.

Άρθρο 1.

Στο άρθρο αυτό προβλέπεται ότι οι Συνεταλλόμενοι υποχρεούνται να θεωρούνται δεσμευμένοι από τα επίσημα άρθρα, ύστερα από τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 12 του Χάρτη.

Άρθρο 2.

Συνταγματική και νόμιμη θεμελίωση της τοπικής αυτονομίας.

Με το άρθρο αυτό θεσπίζεται η συνταγματική και νόμιμη αναγνώριση της τοπικής αυτονομίας (αυτοδιοίκησης) και την αναγκαία νομοθεσία κάθε Κράτους — Μέλους.

Άρθρο 3.

Έννοια της τοπικής αυτονομίας.

Με το άρθρο αυτό καθορίζεται η έννοια της τοπικής αυτονομίας ως δικαίωμα και πραγματική ικανότητα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να ρυθμίζουν και να διαχειρίζονται μέσα στα όρια του νόμου, με δική τους ευθύνη, και προς όφελος των κατοίκων τους ένα σημαντικό μέρος των τοπικών υποθέσεων.

Με το άρθρο αυτό προβλέπεται η ασκήση του δικαιώματος αυτού από συμβούλια ή συνελεύσεις που αποτελούνται από μέληλεγμένα με ψηφοφορία ελεύθερη, μυστική, ίση, άμεση και καθολική.

Επειδή τα συμβούλια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης βαθμίδας στη χώρα μας εκλέγονται, κατά πάγια παράδοση, άμεση — αν και αυτό δεν προβλέπεται ρητά από το Σύνταγμα μας — η διατάξη αυτή δε μας προβληματίζει για το επίπεδο των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης βαθμίδας.

Όμως, η διατάξη αυτή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερης βαθμίδας διότι ενώ οι εντός άρθρου 4 του άρθρου 102 του Συντάγματος μας, προβλέπει τη δυνατότητα διοίκησης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερης βαθμίδας με συμμετοχή αιρετών αντιπροσώπων τοπικών επαγγελματιών, επιστημονικών και πνευματικών οργανώσεων και της κρατικής διοίκησης και ήδη με το άρθρο 24 του ν. 1622/1986 προβλέπεται τέτοια σύνθεση του Νομαρχιακού Συμβουλίου.

Για τους λόγους αυτούς με το άρθρο δεύτερο του σχεδίου του νόμου προβλέπουμε τον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής του Χάρτη επί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της πρώτης βαθμίδας.

Άρθρο 4.

Έκταση της τοπικής αυτονομίας.

Με το άρθρο αυτό καθορίζονται οι γενικές αρχές στις οποίες πρέπει να στηρίζονται οι αρμοδιότητες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και η φύση των εξουσιών τους.

Άρθρο 5.

Προστασία των εδαφικών ορίων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με το άρθρο αυτό προβλέπεται η προηγούμενη γνώμη, των ενδιαφερομένων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης για κάθε μεταβολή των τοπικών εδαφικών ορίων τους.

Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δε γίνονται αποδεκτές διότι, αν και αυτή τη στιγμή δεν παρουσιάζουν κανένα πρόβλημα με την ισχύουσα νομοθεσία, όμως, μπορεί να δημιουργηθούν μεταγενέστερα προβλήματα, εν' όλη μελλοντικής υποχρεωτικής συνέκλισης ορισμένων κατηγοριών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 6.

Προαρμογή των διοικητικών δομών και μέσων στην αποστολή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι διατάξεις του άρθρου αυτού κερδίζουν κύρια, στον τοπο οργανώσεως των διοικητικών υπηρεσιών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Αν και οι νομοθετικές διατάξεις σε κεντρικό επίπεδο μπορούν να ορίσουν ορισμένες γενικές αρχές αυτής της οργάνωσης, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει — όπως προβλέπεται από το άρθρο αυτό — να μπορούν να διευθετούν τις δικές τους διοικητικές, εσωτερικές δομές ώστε να τις προσαρμόζουν στις τοπικές συνθήκες για να εξασφαλίζουν αποτελεσματικότητα στη λειτουργία της διοίκησης τους.

Άρθρο 7.

Προϋποθέσεις άσκησης των αρμοδιοτήτων σε τοπικό επίπεδο.

Με το άρθρο αυτό προβλέπεται: ως προς ότι οι αιρετοί να

μην εμποδίζονται, από τη δράση τρίτων προσώπων στην εκπλήρωση της εντολής τους (παράγραφος 1), και αφ' ετέρου ότι ορισμένες κατηγορίες ατόμων να μην κωλύονται να θέσουν υποψηφιότητα, από καθαρά υλικές εκτιμήσεις (παράγραφος 2).

Σημειώνεται: ότι στην έννοια των υλικών εκτιμήσεων της παραγράφου 2 περιλαμβάνεται η κατάλληλη οικονομική αποζημίωση των εξόδων που προκύπτουν από την άσκηση της εντολής καθώς και, αν συντρέχει περίπτωση, των απωλεισθέντων κερδών και ειδικότερα μια αμοιβή για περιπτώσεις εκπέλευσης καθήκοντων με πλήρες ωράριο καθώς και η αντίστοιχη κοινωνική κάλυψη.

Επειδή οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού ενδέχεται να δημιουργήσουν οικονομική επιβάρυνση δυσανάλογη προς τις οικονομικές δυνατότητες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης της Χώρας μας, δε γίνονται αποδεκτές.

Τέλος, με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι τα αρμόδια καθήκοντα και δραστηριότητες προς το αξίωμα του τοπικού αιρετού πρέπει να ορίζονται με νόμο.

Άρθρο 8.

Διοικητικός έλεγχος των πράξεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με το άρθρο αυτό δεσπίζεται η αρχή ότι κάθε διοικητικός έλεγχος των πράξεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να ασκείται μόνο σύμφωνα με τους τύπους και στις περιπτώσεις που προβλέπουν το Σύνταγμα ή ο νόμος.

Ειδικότερα, στην παράγραφο 2 του ανωτέρω άρθρου προβλέπεται ότι ο έλεγχος πρέπει κανονικά να περιορίζεται στο θέμα της νομιμότητας των πράξεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και όχι της σκοπιμότητας. Κατ' εξαίρεση, προβλέπεται η άσκηση του ελέγχου σκοπιμότητας, στην περίπτωση των καθήκοντων που έχουν παραχωρηθεί κατ' εξουσιοδότηση, όπου η αρχή που εξουσιοδοτεί μπορεί να επιθυμεί να ασκεί κάποιον έλεγχο στον τρόπο με τον οποίο εκτελείται το καθήκον.

Επειδή, οι διατάξεις της παραγράφου αυτής (2) αφ' ενός είναι ασαφείς, αφ' ετέρου ενδείκνυται η διατήρηση του ελέγχου σκοπιμότητας έτσι και σε ελάχιστες περιπτώσεις, όπου θέματα για τα οποία λαμβάνονται αποφάσεις από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεν είναι καθαρά τοπικής σημασίας αλλά μπορεί να αφορούν υποθέσεις γενικότερης σημασίας, δε γίνονται αποδεκτές.

Άρθρο 9.

Οικονομικοί πόροι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με το άρθρο αυτό αναγνωρίζεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης να έχουν δικά τους έσοδα επαρκή και ανάλογα με τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από την εσωτερική νομοθεσία.

Οι διατάξεις της παραγράφου 1 αποσκοπούν στην ενίσχυση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να μη στερούνται την ελευθερία τους ως προς την διάθεση των εσόδων τους.

Η εν λόγω αρχή επιδιώκει μια κατάλληλη σχέση ανάμεσα στους οικονομικούς πόρους που βρίσκονται στη διάθεση ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης και στην αποστολή που εκπληρεί (παράγραφος 2).

Η παράγραφος 3 αναγνωρίζει το δικαίωμα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης να καθορίζουν τους συντελεστές των τοπικών φόρων και τελών μέσα στα όρια του εθνικού νόμου.

Η παράγραφος 4 αναφέρεται στα οικονομικά συστήματα στα οποία βασίζονται οι πόροι των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η παράγραφος 5 αναφέρεται στη θέσπιση διαδικασιών ίσης οικονομικής κατανομής και η παράγραφος 6 αναγνωρίζει το δικαίωμα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης να εκφράζουν τη γνώμη τους για τους τρόπους απόδοσης ε' αυτούς των ανακατανεμομένων εσόδων.

Παράγραφος 7 αναφέρεται στις επιχορηγήσεις που χορηγούνται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα ορίζει ότι η παροχή επιχορηγήσεων με ειδικό σκοπό δεν πρέπει να θίγει την ελευθερία της πολιτικής των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στον τομέα της αρμοδιότητάς τους.

Η παράγραφος 8 προβλέπει την πρόσβαση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε δυνατότητες πίστης (εθνική, τραπεζικά κεφάλαια) για να χρηματοδοτούν τα έργα τους.

Άρθρο 10.

Δικαίωμα συνεταιρισμού των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η παράγραφος 1 αναφέρεται στο δικαίωμα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να συνεργάζονται μεταξύ τους για τη πραγματοποίηση έργων κοινού ενδιαφέροντος μέσα στα πλαίσια του νόμου.

Η παράγραφος 2 αναφέρεται στο δικαίωμα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να προσχωρούν σε μια ένωση επί εθνικού επιπέδου καθώς και στο δικαίωμα να προσχωρούν σε μια διεθνή ένωση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης βάσει των εσωτερικών νομοθετικών διαδικασιών.

Επειδή, το θέμα της προσχώρησης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε διεθνείς ενώσεις δεν έχει ακόμη εξεταστεί νομοθετικά από ελληνικής πλευράς, δε γίνονται αποδεκτές οι διατάξεις της παραγράφου 2.

Η παράγραφος 3 αναφέρεται στη συνεργασία των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με οργανισμούς άλλων κρατών σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της εσωτερικής νομοθεσίας.

Άρθρο 11.

Νομική προστασία της Τοπικής Αυτονομίας.

Το άρθρο 11 αναφέρεται στο δικαίωμα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης να ασκούν δικαστική προσφυγή προς διασφάλιση της ελεύθερης άσκησης των αρμοδιοτήτων τους και την τήρηση των αρχών της τοπικής αυτονομίας.

Άρθρο 12—18.

Τα ανωτέρω άρθρα αναφέρονται σε διαδικαστικά θέματα εφαρμογής της Σύμβασης του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.

Άρθρο δεύτερο.

Με το άρθρο αυτό περιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη επί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης βαθμίδας για συνταγματικούς λόγους που αναφέρονται στη διαίρεση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δευτέρας βαθμίδας για τους οποίους οργανισμούς η διάταξη του άρθρου 102 παρ. 4 του Συντάγματος προβλέπει τη δυνατότητα συμμετοχής αιρετών αντιπροσώπων τοπικών επαγγελματικών επιστημονικών και πνευματικών οργανώσεων και της κρατικής διοίκησης, ερχόμενη έτσι σε αντίθεση με τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του Χάρτη, όπου προβλέπεται η εκλογή των συμβούλων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με ψηφοφορία ελεύθερη, μυστική, ίση, άμεση και καθολική. Εξήλιξη η πρόσφατος ν. 1622/1986 (άρθρο 24), ο οποίος προβλέπει τη σύσταση οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης 6. βαθμίδας, ορίζει ότι το νομαρχιακό συμβούλιο

προσέλπειται και από μέλη που δεν εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία.

Άρθρο τρίτο.

Το άρθρο αυτό αφορά στον καθορισμό της ημερομηνίας έναρξης ισχύος του προτεινόμενου νόμου.

Αθήνα, 18 Δεκεμβρίου 1987

Οι Υπουργοί

Εσωτερικών
Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Εξωτερικών
Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Κύρωση του Ευρωπαϊκού Χάρτη
της τοπικής αυτονομίας.

Άρθρο Πρώτο.

Κυρώνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παράγραφος 1 του Συντάγματος ο Ευρωπαϊκός Χάρτης της τοπικής αυτονομίας, που υπεγράφη στο Στρασβούργο την 15 Οκτωβρίου 1985 με την επιβίβαση ότι η Χώρα μας δεν αναλαμβάνει την υποχρέωση να διακρίνει με τις διατάξεις των άρθρων 5, 7 παρ. 2, 8 παρ. 2 και 10 παρ. 2 του Χάρτη.

Το κείμενο του Χάρτη, σε πρωτότυπο στην αγγλική και γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική, έχει ως εξής: